

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์บทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันต่อการสร้างภาพลักษณ์ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ในช่วงปี 2523-2539” นี้ เป็นการนำเอาเอกสารที่ได้เก็บรวบรวมไว้ในอดีตนำมาศึกษา และมีวิธีการเก็บข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร (หนังสือพิมพ์) และสัมภาษณ์กับตัวผู้ผลิตสาร และผู้ที่ทำการศึกษาเป็นหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งการวิจัยในครั้งนี้ออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 วิจัยจากเอกสาร ในที่นี้คือ หนังสือพิมพ์จำนวน 2 ชื่อฉบับ

ตอนที่ 2 วิจัยจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกตัวบุคคล

ตอนที่ 1

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา (Population)

ประชากรที่ทำการศึกษาคือ ชาวและบทความที่เกี่ยวข้องกับพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่จำหน่ายในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาในช่วงเวลาระหว่างวันที่ 23 มีนาคม 2523-15 มิถุนายน 2539 รวมระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาประมาณ 15 ปี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา (Sample)

การคัดเลือกชื่อฉบับของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยนั้น ได้ทำการคัดเลือกตัวแทนของหนังสือพิมพ์ 2 ชื่อฉบับ โดยวิธีการ Purposive Sampling แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

1. หนังสือพิมพ์ที่เน้นการเสนอข่าวเบา (Soft news)

ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

2. หนังสือพิมพ์ที่เน้นการเสนอข่าวหนัก (Hard news)

ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชน

สาเหตุที่ศึกษาหนังสือพิมพ์ 2 ชื่อฉบับดังกล่าว ก็เพราะเห็นว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ชื่อฉบับ มีนโยบายในการเสนอเนื้อหาข่าวสารที่แตกต่างกัน และเป็นหนังสือพิมพ์รายวันที่เมื่อแยกประเภทตามเนื้อหาแล้ว มีผู้นิยมอ่านและมียอดจำหน่ายสูง (อ้างในกิตติยาวัตติ นิลวรรณ ,2537 :51)

ลักษณะเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ 2 ชื่อฉบับ ดังกล่าวมีดังต่อไปนี้ (อัฐพร แจ่มใจ , 2535)

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

กำเนิดขึ้นในปี พ.ศ. 2504 เป็นหนังสือพิมพ์ยักษ์ใหญ่ที่มีจำนวนจำหน่ายสูงที่สุดในประเทศ แนวเนื้อหานั้น เนื่องจากผู้อ่านกลุ่มเป้าหมายของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีเป็นจำนวนมากและหลากหลายระดับ จึงทำให้ต้องมีการเสนอเนื้อหาสาระสำคัญของข่าวทั่ว ๆ ไปอย่างหลากหลายแต่เดิมนั้นหนังสือพิมพ์ฉบับนี้เน้นการเสนอข่าวเชิงอาชญากรรมและข่าวทุกข์สุขของประชาชนมากกว่าข่าวการเมือง มีการพาดหัวข่าวด้วยอักษรตัวโต ใช้ถ้อยคำหวือหวา ต่อมาในช่วงครึ่งหลังของปี พ.ศ. 2528 ได้หันมาเน้นคุณภาพของข่าวทุกประเภทมากขึ้น

หนังสือพิมพ์มติชน

กำเนิดขึ้นในวันที่ 9 มกราคม 2521 เป็นหนังสือพิมพ์ที่เน้นข่าวการเมือง เศรษฐกิจ การเสนอข่าวจะเป็นแบบตรงไปตรงมาโดยการแสดงความคิดเห็นทั้งในด้านเห็นด้วยและคัดค้านต่อรัฐบาล โดยการแสดงความคิดเห็นดังกล่าวนั้นเพื่อให้ประชาชนผู้อ่านเป็นผู้ตัดสินใจเอง อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์ได้พยายามรักษาผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติในบางโอกาสหนังสือพิมพ์จะมีสัปดาห์พิเศษ ในวันสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์) จะมีการปรับเนื้อหาให้มีความหลากหลายสำหรับทุกคนในครอบครัว

การสุ่มตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับนั้น ระยะเวลาในการศึกษาแต่ละ

ช่วง จะเป็นระยะเวลาที่พล.ต.จำลอง ศรีเมือง มีบทบาททางการเมือง ดังนี้

- ช่วงที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม 2523 - 31 ธันวาคม 2524
รวม 636 วัน
- ช่วงที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 7 พฤศจิกายน 2528 - 7 ธันวาคม 2532
รวม 1,490 วัน
- ช่วงที่ 3 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2533 - 10 กุมภาพันธ์ 2535
รวม 771 วัน
- ช่วงที่ 4 ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2535 - 30 เมษายน 2535
รวม 61 วัน
- ช่วงที่ 5 ตั้งแต่วันที่ 5 พฤษภาคม 2535 - 31 สิงหาคม 2535
รวม 118 วัน
- ช่วงที่ 6 ตั้งแต่วันที่ 3 กันยายน 2535 - 31 พฤษภาคม 2538
รวม 1,000 วัน
- ช่วงที่ 7 ตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน 2539 - 15 มิถุนายน 2539
รวม 54 วัน

จำนวนหน้าของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ชื่อฉบับในช่วงปีที่ทำการศึกษา

ปี	ชื่อหนังสือพิมพ์	ไทยรัฐ (หน้า)	มติชน (หน้า)
	2523	16	12
	2524	16	12
	2528	20	16
	2529	20	16
	2530	20	16
	2531	24	24
	2532	24	24
	2533	24	24
	2534	24	24
	2535	32	32
	2536	32	32
	2537	48	40
	2538	32	40
	2539	40	40

ในแต่ละช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ตัวอย่างจะได้รับเลือกขึ้นมาทุกวัน ทุกฉบับ เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ต้องการศึกษาอย่างครบถ้วน และเพื่อแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ทางด้านภาพลักษณ์ได้ชัดเจนขึ้น อีกทั้งในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ในหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ชื่อฉบับ มีการนำเสนอไม่สม่ำเสมอ บางช่วงขาดหายไปนาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องเก็บตัวอย่างในแต่ละช่วงเวลาการศึกษาทุกวัน ทุกฉบับ ทั้ง 2 ชื่อฉบับ มีจำนวนชื่อฉบับละ 4,122 ฉบับ รวมเป็น 8,244 ฉบับ โดยเมื่อทำการศึกษาแล้วพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพล.ต.จำลอง ศรีเมือง จำนวน 1,172 ฉบับ หนังสือพิมพ์มติชนจำนวน 886 ฉบับ รวมเป็น 2,058 ฉบับ แบ่งจำนวนฉบับจากหนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการศึกษาแต่ละช่วง ดังนี้

ชื่อหนังสือพิมพ์ ช่วงเวลาการศึกษา	ไทยรัฐ (ฉบับ)	มติชน (ฉบับ)
ช่วง 1	108	83
ช่วง 2	532	407
ช่วง 3	247	141
ช่วง 4	7	9
ช่วง 5	26	26
ช่วง 6	236	196
ช่วง 7	16	24

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แบบบันทึกข้อมูล และ เกณฑ์การบันทึกข้อมูล

วิธีสร้างแบบบันทึกข้อมูล

1. สามารถจัดประเภทที่ทำการศึกษาดังนี้
 - 1.1 ชื่อฉบับหนังสือพิมพ์
 - 1.2 รูปแบบการนำเสนอ
 - 1.2.1 ส่วนของหัวข่าวใหญ่แบบเต็มบรรทัด เต็มคอลัมน์
 - 1.2.2 ส่วนของเนื้อข่าวที่มีเนื้อหาข่าวต่อจากหัวข่าวใหญ่ รวมทั้งข่าวหน้าใน โดยยกเว้นหน้าบันเทิง หน้ากีฬา และหน้าโฆษณา
 - 1.2.3 ส่วนที่เป็นความคิดเห็น ได้แก่ บทบรรณาธิการ คอลัมน์วิจารณ์ + ชูบชิบ บทความ/รายงาน
 - 1.3 กลุ่มประเภทของข่าว ได้แก่ การเมืองการปกครอง สังคม ศาสนา ความสัมพันธ์กับประชาชน เศรษฐกิจ
 - 1.4 บทบาทที่แสดงออกต่อประเภทของข่าว
 - 1.5 บุคลิกภาพที่นำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ โดยพิจารณาจากคำขอความที่ถูกลำเสนอไว้
2. นำเอาตัวแปรทั้งหมดมาออกแบบบันทึกข้อมูล ให้สามารถบันทึกได้สะดวกที่สุด
3. ตัวอย่างของแบบบันทึกข้อมูล

แบบบันทึกข้อมูล

ชื่อฉบับ _____ หน้า _____
 ประจำวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____
 จำนวน _____ BSU

รูปแบบการนำเสนอ

_____ หัวข่าวใหญ่ _____ บทบรรณาธิการ
 _____ ข่าว _____ คอลัมน์วิจารณ์ ชื่อคอลัมน์ _____
 _____ บทความ/รายงาน

ภาพลักษณ์ที่ปรากฏในเนื้อหาหนังสือพิมพ์

_____ บวก _____ ลบ _____ กลาง

ประเภทของข่าว

_____ การเมืองการปกครอง _____ ความสัมพันธ์กับประชาชน
 _____ สังคม _____ เศรษฐกิจ
 _____ ศาสนา

บทบาทที่แสดงออกต่อเหตุการณ์และประเภทของข่าว

บุคลิภาพ

เกณฑ์การบันทึกข้อมูล

1. รูปแบบการนำเสนอ

รูปแบบการนำเสนอจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ คือ หัวข่าวใหญ่ เนื้อข่าว และ ส่วนที่เป็นความคิดเห็น

1.1 หัวข่าวใหญ่ ได้แก่ พาดหัวข่าวในหน้า 1 แบบใหญ่สุดประจำวัน หรือเต็มบรรทัด ทำหน้าที่บอกผู้อ่านให้ทราบถึงสาระสำคัญที่น่าสนใจของข่าว ที่เกี่ยวกับพล.ต.จำลอง ศรีเมือง

1.2 เนื้อข่าว ได้แก่ ข้อเขียนที่แสดงรายละเอียดและข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ของข่าว โดยพิมพ์ต่อจากหัวข่าวของข่าวชิ้นนั้นๆ และรวมทั้งข่าวหน้าในที่เกี่ยวข้องกับพล.ต.จำลอง ศรีเมือง โดยยกเว้นหน้าบันเทิง หน้ากีฬา และหน้าโฆษณา

1.3 ส่วนที่เป็นความคิดเห็น ได้แก่ ข้อเขียนของคอลัมนิสต์ ผู้รู้ นักวิชาการ ที่นำเสนอในรูปแบบของบทบรรณาธิการ คอลัมน์วิจารณ์/ซุบซิบ บทความหรือรายงานต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับพล.ต.จำลอง ศรีเมือง

บทบรรณาธิการ หมายถึง คอลัมน์หนึ่งที่ปรากฏอยู่ในหน้าบทบรรณาธิการเพื่อแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์

คอลัมน์วิจารณ์ หมายถึง ข้อเขียนที่แสดงถึงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนเอง นำเสนอในคอลัมน์ต่าง ๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ อาทิเช่น คอลัมน์ “สะบัดปากกา ตีแสบหน้า” โดย “เปลว สีเงิน” , “จอตป้ายประชาชื่น”

คอลัมน์ซุบซิบ หมายถึง ข้อเขียนที่นำเสนอในรูปของข่าวสั้น ๆ เน้นบอกข้อความเคลื่อนไหวและกล่าวถึงบุคคลในลักษณะของการเสียดสี เหน็บแนม อาทิเช่น คอลัมน์ “บุคคลในข่าว” โดย “ได้ฝุ่น” , “ก้างตำคอ” โดย “นายหนูนัยน”

บทความหรือรายงานต่าง ๆ หมายถึง ข้อเขียนโดยบุคคลต่าง ๆ ไม่จำเพาะว่าต้องเป็นคอลัมนิสต์ประจำเท่านั้น อาจเป็นนักวิชาการ หรือผู้ชำนาญการในเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นพิเศษ โดยมุ่งเสนอข้อเท็จจริง เพื่อให้ความรู้ เพื่อการตัดสินใจแก่ผู้อ่าน รวมไปถึงบทวิเคราะห์ รายงานพิเศษที่เป็นบทสัมภาษณ์ต่าง ๆ ด้วย

2. ภาพลักษณ์ที่ปรากฏในเนื้อหาในหนังสือพิมพ์

เกณฑ์การตัดสินลักษณะการนำเสนอภาพลักษณ์ของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ว่าแสดงออกไปในทางบวก ทางลบ หรือลักษณะเป็นกลาง จะวิเคราะห์จากวิจารณ์ของผู้อยู่

และนิสิตปริญญาโท ภาคหนังสือพิมพ์ จำนวน 4 คนเมื่อได้อ่านข่าวแต่ละชิ้น โดยอาจารย์ที่ปรึกษา ศ.สุกัญญา สุดบรรทัด เป็นผู้คอยให้คำแนะนำ และใช้หนังสือเพื่อเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์อีก 2 เล่ม ดังนี้

1. ภาพพจน์ของพล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ในหนังสือพิมพ์ไทย ของนายวิรัชต์ แสงดาวฉาย วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัย ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ พ.ศ.2531

2. เปรียบเทียบภาพลักษณ์ของนายกรัฐมนตรีในหน้าหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยในช่วงปี 2531-2535 ของนางสาวนาทฤดี จุลประยูร วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัย ภาควิชาการหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2538

ภาพลักษณ์ที่ปรากฏในเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง จะจำแนกเป็น 3 ลักษณะ คือ

ภาพลักษณ์เชิงบวก หมายถึง ภาพลักษณ์ของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอในส่วนหัวข่าวใหญ่ ข่าว และส่วนที่เป็นความคิดเห็น ในลักษณะที่เห็นด้วย ส่งเสริมและสนับสนุน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ทั้งนี้ รวมถึงการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นการโต้ข้อกล่าวหา ปกป้องแก้ต่าง หรือโต้แย้งกรณีมีการใส่ร้ายป้ายสีตัวพล.ต.จำลอง ศรีเมือง

ตัวอย่างเช่น

...ถ้าจะอ้างว่า เป็นการกีดกันไม่ให้คนจน ๆ เข้าไปมีบทบาทในการปกครองบ้านเมือง ก็คุณจำลอง ศรีเมือง ที่ได้รับเลือกเป็นผู้ว่าฯ กทม.นั้น ท่านก็หาเสียงจากเงินบริจาค มีเงินมีทองมาจากไหน คนดีจะมีชาวบ้านชื่นชม และอยากจะช่วย... ความเป็นคนดี มีสมณะของ เขา ชาวบ้านไม่โง่ และยินดีช่วยเหลือทุกอย่าง

คอลัมน์ “มังกรห้าเล็บ สวัสดิเวลาเช้า” โดย “มังกรห้าเล็บ”

ไทยรัฐ 19 พฤศจิกายน 2528

ภาพลักษณ์เชิงลบ หมายถึง ภาพลักษณ์ของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอในส่วนหัวข่าวใหญ่ ข่าว และส่วนที่เป็นความคิดเห็น ในลักษณะที่ไม่เห็นด้วย คัดค้าน โจมตี ใส่ร้ายป้ายสี และไม่สนับสนุน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อพล.ต.จำลอง ศรีเมือง

ตัวอย่างเช่น

...อย่างไรเสียเที่ยวนี้คุณจำลอง ศรีเมือง จะต้องพบกับความพ่ายแพ้ในชีวิตอีกครั้ง อันเป็นความพ่ายแพ้ที่ค่อนข้างยิ่งใหญ่ที่แม้เจ้าตัวเองยังนึกไม่ถึง...คุณจำลองนี้เป็นคนน่าหมั่นไส้อยู่ไม่น้อย จากการปฏิบัติตัว ปฏิบัติงาน...ใครอยากเห็นคุณจำลองแพ้ต้องเข้าป่า ต้องไปเลือกคุณพิจิตตให้มาก ๆ ...

คอลัมน์ “เดินหน้าชน” โดย “โอภาส เฟิงเจริญ”

มติชน 1 มิถุนายน 2539

ภาพลักษณ์เชิงกลาง หมายถึง ภาพลักษณ์ของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอในส่วนหัวข่าวใหญ่ ข่าว และส่วนที่เป็นความคิดเห็น ในลักษณะการรายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมา ปราศจากข้อคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ที่จะทำให้อ่านเกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อพล.ต.จำลอง ศรีเมือง รวมถึงการไม่แสดงการสนับสนุน หรือสนับสนุนใด ๆ

ตัวอย่างเช่น

...ไฟเขียว ดั่งปลัด - โรงขยะจำลอง พลิกโฉม กทม. สร้าง 15 สะพานยักษ์

พาดหัวข่าวหน้า 1

มติชน 9 มกราคม 2533

3. ในส่วนของบทบาทที่แสดงออกต่อเหตุการณ์หรือประเภทของข่าว

บทบาทที่แสดงออกต่อเหตุการณ์หรือประเภทของข่าว ได้จัดตามกิจกรรมที่เป็นภาระหน้าที่สำคัญและกิจกรรมที่เข้าร่วมของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ทำให้ได้กลุ่มของบทบาทที่แสดงออกต่อเหตุการณ์หรือประเภทของข่าว ดังนี้

3.1 บทบาทที่แสดงออกต่อเหตุการณ์หรือประเภทของข่าว ด้านการเมือง การปกครอง ได้แก่ เหตุการณ์หรือประเภทของข่าวที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง นักการเมือง รัฐบาล เหตุการณ์ไม่สงบ การเลือกตั้งและระบอบการปกครอง ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ระเบียบกฎหมายและกฎหมาย

ตัวอย่างเช่น

... แต่ท้ายที่สุดพล.ต.จำลอง ซึ่งน่าจะได้คะแนนนำโด่งในเขตนี้ กลับได้เพียงแค่ 37,822 คะแนน ขณะที่นายพิจิตต ได้ 56,334 คะแนน ...นี่จึงเป็นเรื่องน่าคิดสำหรับเครดิตของพรรคพลังธรรม ตลอดถึงหัวหน้าพรรคต่อคนกทม. ...

คอลัมน์วิจารณ์ หน้า 2

มติชน 4 มิถุนายน 2539

3.2 บทบาทที่แสดงออกต่อเหตุการณ์หรือประเภทของข่าว ด้านสังคม ได้แก่ เหตุการณ์หรือประเภทของข่าวที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สิ่งแวดล้อม สตรี โฆษณาประชาสัมพันธ์ อายุมข บังคับ 4 โสภณี สวัสดิการสังคมและบริการ สื่อมวลชน เยาวชน ชนชนม บุคคลและองค์กร แรงงาน

ตัวอย่างเช่น

...งานชิ้นแรกที่คุณจำลองพยายามแก้เท่าที่ปรากฏ คือ“ความสะอาดของททม.” นับตั้งแต่สถานที่ทำงาน ไปจนถึงถนนหนทาง รวมไปถึงความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของนครหลวง นับเป็นงานที่จี้ถึงกลางใจประชาชน...

คอลัมน์ “สะบัดปากกา ตีแสบหน้า” โดย “เปลว สีเงิน”

ไทยรัฐ 27 พฤศจิกายน 2528

3.3 บทบาทที่แสดงออกต่อเหตุการณ์หรือประเภทของข่าว ด้านศาสนา ได้แก่ เหตุการณ์หรือประเภทของข่าวที่เกี่ยวข้องระหว่างพล.ต.จำลอง ศรีเมือง กับศาสนา ในการปฏิบัติศาสนกิจ การเผยแพร่ศาสนา และการเป็นผู้เผยแพร่ศาสนา

ตัวอย่างเช่น

...ศิลปินยกเว้นจากการกินอาหารในมือที่จำเป็น ข้อเจ็ดเว้นจากการขบร้อมรำทำเพลง และระดับประดาด้วยของหอมต่าง ๆ ข้อแปดเว้นจากการนั่งนอนในที่นอนอันอบอุ่น การถือศีลแปดต้องตัดจากเรื่องผัวๆ เมียๆ โดยเด็ดขาด...”

คอลัมน์ “ขลุ่ยขลุ่ย” โดย “ลอง ลีซิด”

ไทยรัฐ 27 พฤศจิกายน 2528

3.4 บทบาทที่แสดงออกต่อเหตุการณ์หรือประเภทของข่าว ด้านความสัมพันธ์กับประชาชน ได้แก่ เหตุการณ์หรือประเภทของข่าวที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับประชาชน

ตัวอย่างเช่น

...จากนั้น พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ได้ขึ้นประกาศบนเวทีใหญ่กับประชาชน 2,000 คนว่า การต่อสู้กับเผด็จการนั้นต้องต่อสู้ด้วยประชาชนเยอะๆ อยู่ๆ จะไปชวนมาสู้เฉยๆ ไม่ได้...

ข่าวต่อจากหน้า 1 ไทยรัฐ 10 พฤษภาคม 2535

3.5 บทบาทที่แสดงออกต่อเหตุการณ์หรือประเภทของข่าว ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ เหตุการณ์หรือประเภทของข่าวที่เกี่ยวข้องกับการเงิน การธนาคาร การลงทุน การเกษตรกรรม และภาษีอากร

ตัวอย่างเช่น

...ทำอย่างนี้จะช่วยเซฟเงินได้มากเชียวยครับ สำหรับประเทศที่ยากจนอย่างเรา ถ้าวรวยๆ ก็ไปอย่างจะได้มานั่งเสวยสุขกันได้ เงินที่ตัดไปก็เอาไปช่วยคนยากคนจนได้สบาย...

คอลัมน์ “ขลุ่ยกลิก” โดย “ลอง ลิขิต”

ไทยรัฐ 15 พฤษภาคม 2523

4. ในส่วนของบุคลิกภาพที่ปรากฏในเนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวัน

บุคลิกภาพในงานวิจัยนี้ จะหมายถึง คำหรือข้อความที่สื่อมวลชนใช้เรียกเพื่อแสดงถึงลักษณะเฉพาะตัวของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง เช่น ความสมถะ ความสุภาพอ่อนโยน ความซื่อสัตย์ และที่แสดงถึงรูปร่างหน้าตา การวางตัว หรือการแสดงออกของท่าทาง การชอบปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่บ่อย ๆ รวมไปถึงฉายา/สรรพนาม ที่สื่อมวลชนใช้เรียกแทนชื่อ

ตัวอย่างเช่น

การรับตำแหน่งผู้ว่าฯ กทม.มีแต่ใครอยากเข้ามาพบ...แต่พล.ต.จำลอง ศรีเมือง พบใครเป็นต้องรีบยกมือไหว้ทักตอบทันที อย่างนี้...

ไทยรัฐ 19 พฤศจิกายน 2528

หน่วยของการวิเคราะห์ (Unit of Analysis)

ในงานวิจัยนี้ หน่วยของการวิเคราะห์จะพิจารณาจากตัวบุคคล (Character 'actor) คำ (word) ประโยค (sentences) ย่อหน้า (paragraph) หรือสาระหลัก (theme) รายชิ้น (item)

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์เนื้อหาการทดสอบการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการสุ่มตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการศึกษาเป็นจำนวน 55 ชิ้น และ 200 ชิ้นตามลำดับ

แล้วผู้วิจัยได้หาผู้วิเคราะห์ร่วมจำนวน n ในที่นี้ $n = 3$ คน ซึ่งเป็นนิสิตปริญญาโท ภาควิชาวารสารสนเทศ มาร่วมลงรหัสจากหนังสือพิมพ์ที่สุ่มตัวอย่าง แล้วทำการวิเคราะห์จำแนกเนื้อหาตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ จากนั้นนำมาคำนวณตามหลักของ Hoisti (Roger D. Wimmer and Joseph R. Dominick, 1987) ดังนี้

สูตรหาความเชื่อมั่น

$$R = \frac{N(C1,2,3,...n)}{(C1+C2+C3...+Cn)}$$

เมื่อ R คือ ค่าความน่าเชื่อถือ

N คือ จำนวนผู้ลงรหัส

$C1, C2, C3$ คือ จำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสมีความเห็นเหมือนกัน

$C1+C2+C3...+Cn$ คือ จำนวนครั้งรวมกันทั้งหมดผู้ลงรหัสที่ทำการศึกษา

ค่าที่ได้จากการพิจารณาไม่ควรต่ำกว่า 0.75 จึงถือได้ว่ามีความเชื่อมั่น

- การทดสอบความเชื่อมั่นของบทรพรรณวิธีการต่อภาพลักษณ์ที่ปรากฏในเชิงเป็นบวก เป็นลบ และเป็นกลาง จำนวน 55 ชิ้น ค่าที่ศึกษาเป็นดังนี้

$$\begin{aligned} 3(C1,2,3) &= 3(43) \\ C1+C2+C3 &= 55+55+55 \end{aligned}$$

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} R &= \frac{129}{165} \\ &= 0.78 \end{aligned}$$

ในการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของบทรพรรณวิธีการตัวอย่าง ค่าความเชื่อมั่น ที่ได้เท่ากับ 0.78 ถือว่ามีความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ของ Hoisti

-การทดสอบความเชื่อมั่นของบทความ/รายงานต่อภาพลักษณ์ที่ปรากฏในเชิงเป็นบวก เป็นลบ และเป็นกลาง จำนวน 200 ชิ้น ค่าที่ศึกษาเป็นดังนี้

$$\begin{aligned} 3(C1,2,3) &= 3(155) \\ C1+C2+C3 &= 200+200+200 \end{aligned}$$

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} R &= \frac{465}{600} \\ &= 0.77 \end{aligned}$$

ในการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของบทความ/รายงานตัวอย่าง ค่าความเชื่อมั่น ที่ได้เท่ากับ 0.77 ถือว่ามีความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ของ Hoisti

-การทดสอบความเชื่อมั่นของคอลัมน์วิจารณ์ต่อภาพลักษณ์ที่ปรากฏในเชิงเป็นบวก เป็นลบ และเป็นกลาง จำนวน 200 ชิ้น ค่าที่ศึกษาเป็นดังนี้

$$\begin{aligned} 3(C1,2,3) &= 3(162) \\ C1+C2+C3 &= 200+200+200 \end{aligned}$$

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} R &= \frac{486}{600} \\ &= 0.81 \end{aligned}$$

ในการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของคอลัมน์วิจารณ์ตัวอย่าง ค่าความเชื่อมั่น ที่ได้เท่ากับ 0.81 ถือว่ามีความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ของ Hoisti

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยอ่านข้อเขียนในแต่ละรูปแบบการนำเสนอไปที่ละชิ้นข่าว ทีละคอลัมน์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไปครั้งละชื่อฉบับ

2. กรอกข้อมูลในแบบบันทึกข้อมูลไปที่ละชิ้นข่าว ทีละคอลัมน์ โดยแบบบันทึกข้อมูล 1 แผ่นใช้กับ 1 ชิ้นข่าว ดังนั้น ในหน้าหนังสือพิมพ์รายวัน 1 ชื่อฉบับ หากมีข่าวหลายชิ้น ก็จะใช้แบบบันทึกข้อมูลหลายแผ่นตามจำนวนชิ้นข่าว

3. การพิจารณาแยกชนิดของข้อมูลว่า เป็นรูปแบบการนำเสนอแบบใด เป็นบทบาทในกลุ่มใด เป็นคำ หรือข้อความ ที่แสดงถึงบุคลิกภาพ ให้พิจารณาจำแนกตามเกณฑ์การบันทึกข้อมูลเป็นสำคัญ

4. การกรอกข้อความในแบบบันทึกข้อมูล ได้ออกแบบไว้ให้มีส่วนที่ต้องใช้วิธีการกาเครื่องหมาย และการกรอกข้อความหรือคำลงในช่องว่างที่จัดให้ ดังนี้

4.1 ชื่อฉบับหนังสือพิมพ์ และเหตุการณ์หรือประเภทของข่าว ให้ใช้การกรอกข้อความโดยการกรอกข้อความในประเภทของข่าว ให้ใช้การสรุปความจากเนื้อข่าวนั้น ๆ โดยเน้นที่จะต้องรู้ว่าเป็นเรื่องอะไร ใจความโดยย่อว่าอย่างไร

4.2 รูปแบบและลักษณะการนำเสนอ รวมทั้งประเภทของข่าว ให้ใช้วิธีการบันทึกความถี่

4.3 บทบาทที่แสดงออกต่อเหตุการณ์หรือประเภทของข่าว ให้ใช้การกรอกข้อความโดยสรุปจากเหตุการณ์หรือประเภทของข่าวนั้นออกมาเป็นข้อความ ซึ่งสามารถให้ภาพของบทบาทต่อเหตุการณ์นั้นได้อย่างชัดเจน

4.4 บุคลิกภาพ ให้ใช้วิธีการยกคำ หรือข้อความที่ระบุไว้อย่างชัดเจนเท่านั้น นำมากรอกใส่ช่องว่าง จะไม่ใช้การสรุปความ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกแล้ว แยกวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นแต่ละประเด็น ดังนี้

1. หาสัดส่วนของกลุ่มประเด็นของข่าวที่นำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ และสัดส่วนรวมของทั้ง 2 ชื่อฉบับ โดยหาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

2. วิเคราะห์สัดส่วนบทบาทของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง จากรูปแบบการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ชื่อฉบับ

3. วิเคราะห์สัดส่วนการนำเสนอถึงบุคลิกภาพของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ชื่อฉบับ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การหาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 2

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) จากบุคคลดังต่อไปนี้

1. บรรณาธิการและ/หรือผู้มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจนำข่าวการเมืองลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแต่ละชื่อฉบับที่นำมาศึกษา เพื่อศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจคัดเลือกข่าว

2. คอลัมนิสต์ ผู้เขียนข่าวที่นำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ให้ประชาชนได้รับรู้ เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ที่ปรากฏในการเขียนข่าวที่เกี่ยวข้องกับพล.ต.จำลอง ศรีเมือง

วิเคราะห์ประเภทของข่าวที่เกี่ยวข้องกับ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ที่นำเสนอว่าแต่ละหัวข้อมีการนำเสนอร้อยละเท่าไร

ประเภทของข่าว	การเมืองการปกครอง	สังคม	ศาสนา	ความสัมพันธ์กับประชาชน	เศรษฐกิจ	รวม
	ก%	ก%	ก%	ก%	ก%	ก%

วิเคราะห์บทบาทที่แสดงออกต่อเหตุการณ์หรือประเภทของข่าวของ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง จากรูปแบบการนำเสนอ

บทบาท	หัวข่าวใหญ่	ข่าว	บทความความคิดเห็น		
			บทบรรณาธิการ	วิจารณ์	บทความ/รายงาน
	ก%	ก%	ก%	ก%	ก%

วิเคราะห์บุคลิกภาพของ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง จากรูปแบบการนำเสนอ

บุคลิกภาพ	หัวข่าวใหญ่	ข่าว	บทความความคิดเห็น		
			บทบรรณาธิการ	วิจารณ์	บทความ/รายงาน
	ก%	ก%	ก%	ก%	ก%